

ROZDROŻA

EUROPA ŚRODKOWA I WSCHODNIA
W REFLEKSJACH HUMANISTÓW

Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Częstochowie
Instytut Historii Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Historyczny Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu
im. Pawła Tyczyny w Humaniu
Państwowy Rezerwat Historyczno-Architektoniczny „Stara Humań”
Pracownia Humanistycznych Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ROZDROŻA

EUROPA ŚRODKOWA I WSCHODNIA W REFLEKSJACH HUMANISTÓW

Redakcja naukowa:
Rafał Dymczyk, Igor Krywoszeja, Norbert Morawiec

Tom III
Częstochowa-Humań-Poznań 2016

Tytuł serii:

Rozdroża

Tytuł tomu:

Europa Środkowa i Wschodnia
w refleksjach humanistów

Redakcja:

Rafał Dymczyk, Igor Krywoszeja, Norbert Morawiec

Recenzenci:

prof. dr hab. Irina Krywoszeja
prof. dr hab. Tadeusz Srogosz

Korekta językowa:

Ewelina Bekus (jęz. polski)
Rafał Terszak (jęz. angielski)
Liudmyla Yakymenko (jęz. ukraiński)

Skład, korekta redaktorska i projekt okładki:

Kamil Kacperak

Wersją referencyjną publikacji jest wydanie cyfrowe.

©2018 Copyright by

Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Częstochowie
Instytut Historii Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Historyczny Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu
im. Pawła Tyczyny w Humaniu
Państwowy Rezerwat Historyczno-Architektoniczny „Stara Humań”
Pracownia Humanistycznych Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ISBN: 978-83-947379-2-4

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
HISTORIA I ...	
Katarzyna Milik KAROL BOSCOMP-LASOPOLSKI – CUDZOZIEMIEC W SŁUŻBIE STANISŁAWA AUGUSTA PONIATOWSKIEGO	13
Andrzej Tichomirow PEDAGOGIKA A POLITYKA. EDUKACJA I ZADANIA RUSYFIKACJI W „KRAJU ZACHODNIM” (NA PODSTAWIE LISTÓW KSIĘCIA WŁADIMIRA MIESZCZERSKIEGO 1869 R.)	27
Ігор Фицик ПОЛЬСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ПОВСТАННЯ ХІХ СТОЛІТТЯ В ДЗЕРКАЛІ МЕМУАРІВ СУЧАСНИКІВ НА СТОРІНКАХ ЧАСОПІСУ «КИЕВСКАЯ СТАРИНА»	41
Юрій Телячий УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ В УМОВАХ «ЧЕРВОНОГО ТЕРОРУ» (1918–1921 РР.)	61
MENTALNOŚĆ I ...	
Ігор Кривошея, Олександра Квасневська ВЕЛИКОРОСІЙСЬКА МЕНТАЛЬНА «ФІЗІОНОМІЯ» В «ИССЛЕДОВАНИЯХ ВНУТРЕННИХ ОТНОШЕНИЙ НАРОДНОЙ ЖИЗНИ...» АВГУСТА ФОН ГАКСТГАУЗЕНА	83
Karolina Studnicka-Mariańczyk BYĆ ZIEMIANINEM... PRZYCZYNEK DO CHARAKTERYSTYKI ZIEMIAŃSTWA POLSKIEGO XIX WIEKU	93
Norbert Morawiec HISTORIA A DZIEDZICTWO „ZACHODNIORUSÓW”. BRACHTWA CERKIEWNE W DZIAŁALNOŚCI MICHAŁA KOJAŁOWICZA WE WSPÓŁCZESNEJ HISTORIOGRAFII EUROPY ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ	107
Юрій Котляр, Анна Соловйова УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ (1991–2014 РР.)	123
DUCHOWOŚĆ I ...	
Łukasz S. Kopera KANONICY REGULARNI LATERAŃSCY NA POGRANICZU POLSKO-RUSKIM – OD KLASZTORU DO PROWINCJI	133

Marek Melnyk IDEA PATRIARCHATU NA ZIEMIACH RUSKICH I RZECZYPOSPOLITEJ. HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ	149
Ольга Крайня ОБРАЗ ПРАВОСЛАВНОЇ ЧЕРНИЦІ В ДОКУМЕНТАХ З ТЕРЕНІВ ГЕТЬМАНЩИНИ	169
Юрій Стецик ФОРМУВАННЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ДУХОВНОСТІ В УЧНІВСЬКІЙ СПІЛЬНОТІ УМАНСЬКОГО ВАСИЛІАНСЬКОГО КОЛЕГІУМУ (1765–1816 РР.)	185
JĘZYK I ... Наталя Безпала ЗАПОЗИЧЕННЯ З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ У СИСТЕМІ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ XVI–XVII СТ	195
Оксана Зелінська ВІДОБРАЖЕННЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛЕКСИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ XVI–XVII СТ	203
Василь Денисюк ОНИМНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ XVIII СТ.....	215
Ольга Морозова РУХ ЗА УКРАЇНІЗАЦІЮ ОСВІТИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (КІНЕЦЬ XIX – ПОЧАТОК XX СТ.) У РЕЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ І ПОЛЬСЬКИХ УЧЕНИХ	231
RECENZJE I ... Norbert Morawiec Recenzja: Д. КУШТАН, В. ЛАСТОВСЬКИЙ, АРХЕОЛОГІЯ ТА РАННЯ ІСТОРІЯ ЧЕРКАС, КИЇВ–ЧЕРКАСИ, ІНТ. АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ, 2016. SS. 290, ІЛ. ISBN 978-966-02-7869-1	255

WSTĘP

Miło nam przedstawić czytelnikom kolejny tom z serii „Rozdroża”. Tak jak w poprzednich edycjach zaprosiliśmy do współpracy przedstawicieli nauk humanistycznych Europy Środkowej i Wschodniej. Autorzy przesłanych prac reprezentują środowiska naukowe Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Instytutu Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk, Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Pawła Tytyny w Humanii, Narodowego Pedagogicznego Uniwersytetu im. Mychajła Drahomanowa w Kijowie, Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki w Drohobyczu, Czarnomorskiego Uniwersytetu Narodowego im. Piotra Moły w Mikołajowie oraz Narodowego Kijowsko-Pieczerskiego Kulturowo-Historycznego Rezerwatu w Kijowie.

Przesłane materiały prezentują współczesną refleksję badaczy dotyczącą szeroko pojętej tematyki Europy Środkowej i Wschodniej. Podzieliliśmy je na cztery części wyodrębniające podobne zainteresowania naukowe badawczy. Tak więc oscylują one wokół dziejów Europy Środkowej i Wschodniej, zagadnień – używanego przez dawnych i współczesnych jej mieszkańców – języka, mentalnościowych, czy religijnych kodów, kształtujących poszczególne aspekty egzystencji lokalnych społeczności. Mamy nadzieję, iż prezentowane materiały przyczynią się do ukształtowania naukowego forum, na którym badacze Europy Środkowej i Wschodniej będą mogli spotkać się i wymieniać myśli, przyczyniając się do konstruowania współczesnego dyskursu humanistycznego. Jako redaktorzy, ale i badacze szanujemy wszelkie poczynione wizje. Nie ze wszystkimi się utożsamiamy, jednakowoż w każdym przypadku staramy się zrozumieć transkulturowy kontekst fundujący takie, a nie inne intelektualne namysły poszczególnych studiów. Tak więc jako redaktorzy dbamy o merytoryczną zawartość pisma, jednocześnie przypominamy, iż za treść artykułów odpowiadają sami Autorzy.

Redaktorzy